

Nyheter om EMU

NYHETSBREV FRÅN FOLKRÖRELSEN NEJ TILL EU ■ 22 AUGUSTI 2003

LO-ledningen har lånat ut sig till ja-kampanjen

EMU är ett ekonomiskt riskprojekt. Om ekonomin överhettas kan vi inte kyla ner den med hjälp av en räntehöjning. Om vi drabbas av kriser som inte drabbar andra EMU-länder finns ingen valuta som kan fungera som en buffert. Därför försöker EMU-anhängarna nu uppfinna andra buffertar.

Nyligen presenterade LO och socialdemokraterna sin uppgörelse om hur den ekonomiska politiken ska se ut i händelse av ett ja till EMU. Det viktigaste inslaget i uppgörelsen är att målet för hur stort statsbudgetens överskott ska vara höjs från nuvarande 2 till 2,5 procent av BNP. I kronor räknat rör det sig om 12-13 miljarder. Tanken är att med större marginaler växer handlingsutrymmet.

LO önskade sig länge en så kallad buffertfond – pengar som samlas på hög och kan tas fram i kistid. Göran Persson avvisade dock det kravet med motiveringen att han inte ville ha någon ny debatt om "fundsocialism". Uppgörelsens 12-13 miljarder är vad LO får istället. De ska inte läggas i en fond utan på att betala av på statsskulden. LO:s ordförande Wanja Lundby-Wedin försöker nu ge sken av att det inte spelar någon roll om pengarna läggs på hög eller fyller igen en grop (dvs. amorterar statsskulden). Effekten är i princip densamma, menar Lundby-Wedin. Staten bygger upp en reserv som kan användas vid allvariga ekonomiska kriser genom att betala av mer på statsskulden.

Argumentationen håller dock inte. Det spelar ingen roll hur stor eller liten statsskulden är, budgetunderskottet får enligt EMU-reglerna ändå aldrig vara större än 3 procent. Att betala av på statsskulden ger därför inte något större finanspolitiskt handlingsutrymme (förutom att statsskuld-räntorna minskar).

Dessutom är det så att oavsett om det ökade budgetöverskottet fonderas eller amorteras så skulle det inte kunna bli en motkonjunkturkraft att räkna med om det

blev en kraftig ökning av arbetslösheten. De kriser vi hittills sett har varit av sådan storleksordning att inga buffertfonder i världen kunnat dämpa dem. Industriminister Åslings akutmottagning i slutet på 70-talet var en sådan. Trots att i dagens penningvärde hundratals miljarder satsades på företagen var det först devalveringen 1982 som löste industrikrisen.

På samma sätt innebar den dåvarande regeringens och riksbankens politik i början på 90-talet att hundratals miljarder brändes och det var först efter devalveringen med 25 procent (dvs. när kronan började flyta) som hjulen började rulla.

Priset för euron är med stor sannolikhet återkommande massarbetslöshet och försämrad välfärd. Hur man än konstruerar de nya buffertar som ska ersätta en svensk penning- och valutapolitik så innebär de att ett antal miljarder som kunde använts för utbildning, vård eller omsorg istället ska användas för att betala en EMU-försäkring. Stefan Carlén, chefsekonom på Handels-

anställdas förbund, ger inte mycket för överenskommelsen mellan LO och SAP. – Den här uppgörelsen blev ju bra för oss på nej-sidan på så sätt att alternativen tydliggjorde. Med räntan och valutan har vi idag ett skydd för sysselsättningen och välfärden. Vad är då alternativet? Jo, att man ska betala tolv miljarder per år i minskade satsningar i offentlig sektor för att få en försäkring som alla ekonomer vet inte skulle hjälpa om det inträffar en stor kris. LO-ledningen uttryckte stor tillfredsställelse med uppgörelsen, men hävdade samtidigt att den står fast vid sin officiella neutralitet i EMU-frågan. Samtidigt är den 11-sidiga överenskommelsen rena pamfletten från ja-kampanjen, det finns ingen hejd på vilket halleluja euron skulle leda till.

– LO-ledningen har lånat ut sig till ja-kampanjen och låtsas vara neutral. Jag har inte träffat någon som inte är oerhört kritisk mot Wanja Lundby-Wedin och LO-ledningen för hur man har hanterat den här saken, säger Stefan Carlén.

Kritiska röster om EMU

Stefan Carlén:

Euron leder inte till lägre matpriser

Ökad konkurrens och möjligheten till internationella prisjämförelser gör att livsmedelspriserna med all sannolikhet kommer att pressa om Sverige går med i EMU, påstår Svenskt Näringslivs Eurofakta.

Men enligt Stefan Carlén, förbundsökonom på Handelsanställdas förbund och aktiv i organisationen Socialdemokrater mot EMU, är det "rent nonsens" att matkassen blir billigare om euron införs.

– Jag börjar bli lite trött på alla som påstår det. Den statliga EMU-utredningen avfärdade det där argumentet redan 1996, och påpekade att det inte

finns något som helst belägg för att vi skulle få ökad konkurrens och sänkta priser, förklarar han.

Att de svenska livsmedelspriserna är högre än EU-genomsnittet beror, enligt Stefan Carlén, framför allt på att Sverige har ett högre löneläge och längre öppettider. Det är faktorer som inte påverkas av vilken valuta vi har, poängterar han.

Faktum är att matpriserna varierar kraftigt mellan olika regioner i Sverige. Till exempel är matpriserna 10 procent högre i Stockholm än i Borås, trots att vi i Sverige sedan länge har en gemensam valuta..

Inför den 14:e september utkommer Nyheter om EMU en gång i veckan

Tyskland passerar underskottsgräns

Tyskland kommer att bryta mot stabilitetspaktens underskottsgräns nästa år om regeringen genomför sina planer på skattesänkningar som bekostas med ökad upplåning. Det skriver den tyska centralbanken, Bundesbank, i sin månadsrapport. Skattesänkningarna är välkomna, men beklagliga utifrån nuvarande situation då "inte bara de nationella kriterierna för upplåningen utan även Maastrichtfördragets 3-procentsgräns av, BNP, kommer att överskridas", skriver Bundesbank.

Tyska företag skär ned investeringar

Tyska företag skär ned sina investeringsplaner och väntas nu göra färre investeringar i år än de planerade för sex månader sedan. Det visar en undersökning av IFO-institutet, rapporterar Bloomberg News. Företagen väntas öka sina investeringar med 2 procent i år, ned från en prognos på en ökning med 5 procent enligt den förra undersökningen. Undersökningen omfattade 1.900 företag i västra Tyskland och genomfördes under andra kvartalet. Den tidigare undersökningen genomfördes mellan november i fjol och januari i år.

Miljöpartiet kräver ärlig eurokalkyl

Miljöpartiet efterlyser "en ärlig kalkyl" från regeringen över omställningskostnaderna för att byta kronan mot euron. – Detta bör redovisas för väljarna, som ska väga fördelar mot nackdelar, säger språkröret Peter Eriksson. Han bedömer att den statliga sektorn får kostnader på mellan en halv och en procent av BNP de närmaste åren för en euroomställning. Till det kommer en miljardnota för kommunerna. – Problemet är att ingen vet de totala kostnaderna. Vissa myndigheter har gjort beräkningar, men finansdepartementet borde göra en sammanställning, anser Peter Eriksson.

Pagrotsky orubblig EMU-motståndare

Näringsminister Leif Pagrotsky står fast vid ett tydligt nej till EMU. Ekonomiskt ser han stora problem med att byta kronan mot euron. – Om vi avskaffar Riksbanken blir inflationen högre. Med högre inflation blir det färre jobb och det blir mera arbetslöshet.

Därför tycker jag att det här är ett äventyr som jag vill undvika, säger Pagrotsky. Ja-sidan viktigaste ekonomiska argument är att en gemensam valuta ökar handeln, vilket i sin tur gynnar tillväxten. Men Pagrotsky tycker inte att det är så viktigt. – Jämfört med andra faktorer som påverkar handeln är inte detta en så stor sak.

Motståndarna till EU går framåt i Estland

Estland fick en politisk överraskning nyligen när landets största parti beslöt att motarbeta estniskt medlemskap i EU. Det vänsterbetonade Centerpartiet ska verka för ett nej till EU i folkomröstningen den 14 september, samma dag som Sverige avgör EMU-frågan. – De senaste årens ensidiga ja-propaganda kan ha drivit fram det här beslutet. Det behövdes tydligen ett alternativ, säger partiledaren Edgar Savisaar. Centerpartiet är i opposition och den högerdominerade regeringen är klart störd av partiets beslut att säga nej till EU. Kampanjen inför folkomröstningen kommer nu att hårdna och valutgången är långt ifrån given.

Persson får kritik från partikamrat

Riksdagsledamoten Lena Sandlin-Hedman, som är vice ordförande i Socialdemokrater mot EMU, kritiserar det valmanifest Göran Persson presenterade vid socialdemokraternas EMU-kampanjupptakt. – Det har mer karaktären av en uppräkningslista av fromma förhoppningar än en programförklaring med konkreta besked, säger Lena Sandlin-Hedman i ett pressmeddelande. Hon tar också upp den föreslagna pris- och konkurrenskommissionen. – Detta är inget annat än en blåkopie av den politik som europeiska centralbanken anbefaller EMU-länderna. Den offentliga sektorn ska privatiseras.

Danmark röstar om EU:s grundlag

Danmark kommer troligen att hålla folkomröstning nästa år om förslaget till en ny EU-grundlag. Det blir i så fall sjunde gången som danskarna ska rösta om frågor som rör Europeiska unionen. Statsminister Anders Fogh Rasmussen (venstre) vill ha en folkomröstning någon gång under 2004 och han får stöd för tanken från den socialdemokratiska oppositionen. Socialdemokraterna önskar en omröstning så snart som möjligt och anser att den ska handla om Danmarks fyra EU-förbehåll.

CITERAT

"Ett absolut villkor är då att statsministern tar kommandot över verklighetsbeskrivningen av EMU:s ekonomiska och politiska konsekvenser."

**Ur ledare,
Dagens Nyheter,
oberoende liberal**

Regeringen inte bunden vid ett ja menar Winberg

Vice statsminister Margareta Winberg menar i en intervju för TV4:s Nyheterna att det är fel att säga att regeringen är för ett ja till EMU.

– Regeringen är inte bunden vid ett ja. Vi har inte fattat ett formellt beslut om EMU. Det finns inget sådant dokument. Hade det funnits hade det varit oerhört svårt för oss som inte delar uppfattningen. Margareta Winberg har flera gånger uttalat sig om hur "obehagligt" det är att sitta i regeringen för närvarande. Statsminister Göran Persson har flera gånger tydligt markerat vem det är som bestämmer genom att på olika sätt sätta gränser för de fem ministrar som är EMU-motståndare.

Nej-ekonom efterlyser nyanser i debatten

Nils Lundgren, nej-sidans ledande ekonom, har blivit ja-sidan nya slagträ i eurodebatten. I en radiodebatt sade Lundgren att det är troligt att handeln ökar och priserna sjunker något vid ett EMU-inträde, men att riskerna med projektet är så stora att han ändå säger nej. Både statsminister Göran Persson och moderatledaren Bo Lundgren har därefter använt Nils Lundgrens uttalande i sin kampanj, och kallat det ett medgivande från nej-sidan.

– Det är ett klassiskt trick. Någon säger något nyanserat och motståndaren tar fasta på det som passar och hoppas att det ska gå hem, säger Nils Lundgren. Nils Lundgren anser att reaktionen på hans uttalande tyder på att ja-sidan är trängd och ovillig att föra den nyanserade debatt han själv och organisationen Europa ja – euro nej vill föra.